

Dve špici

Mikavna dvojna gora v Zahodnih Julijcih

Dostop: Po cesti skozi Kanalsko dolino mimo Trbiža (Tarvisio), Naborjeta (Malborghetto), Tablje (Pontebba) ob reki Beli (Fella) do Dunje (Dogna). Tam na levo v Dunjsko dolino, 16 km po drzno speljani cesti na izravnavo Plan dei Spadovai, kjer se na višini 1250 m odcepi na levo planinska pot št. 648 na Dve špici (Due Pizzi – 2008 in 2046 m). Od tod je pot pod prvo »špico« Cimo Vildiver (oziroma do zavetišča Bernardinis) dolga 2 uri. Od tod na vrh druge »špice« še 1 uro. Gre za zahtevno planinsko pot. Ni za vrtoglave. Skozi vojaški predor boste potrebovali žepno svetilko. Priporočljiv zemljevid je Planinska karta Julijske Alpe – zahodni del v merilu 1 : 50 000, a če je le mogoče, se v Trbižu oskrbite z Alpi Giulie – sulle orme di Julius Kugy v merilu 1 : 25 000.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

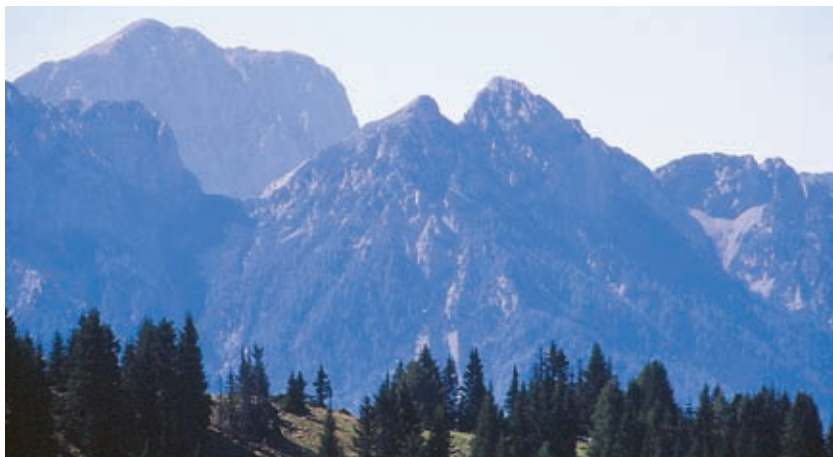
Vzpon na Dve špici poteši vsaj tri gorniške cilje: prvič – če si izberete pristop skozi dolino Dunje (Dogna), doživite najlepši pogled na drugo najvišjo julijsko goro Montaž (Jof di Montasio – 2753 m), drugič – na dolgem grebenu naborjetskih gora, ki so južna gorska kulisa Kanalske doline, pridete na najzahodnejši in obenem čudovito razgleden vrh, ki že presega višino 2000 metrov, in tretjič – nekdanje poti smrti iz prve svetovne vojne so na tej dvojni gori spremenjene v nadvse privlačne in vznemirljive planinske steze.

V Dunjski dolini so že pred stoletji utihnili slovenski glasovi, v novih časih pa tudi furlanskih skoraj ne slišiš več, saj so se ljudje odselili. Na prisojnih pobočjih naborjetskih gora je ostalo le še nekaj slikovitih zaselkov, ki pa so opuščeni. Od lepih pogledov na Montaž gorski kmetovalci pač niso mogli živeti. Nad lepoto se da le vzdihovati, dokler od nje ne otopiš. Dolina, polna strmali in globeli, bistrh voda in slapičev, se ves čas skuša nekako umakniti pred vladarsko ogromnostjo 2200 metrov visokega Montaževega severozahodnega ostenja, pred njegovo nepojmljivo silo pod oblaki, ki tako radi parajo svoje trebuhe nad skalnimi žlebovi, razi in grapami. Montaž kakor jelen kapitalec stresa pred človečki svoje rogovom podobne stolpe. Komur se bo zahotelo

Med obema vrhovoma gore Dve špici je skalni rogelj z naravnim oknom, skozi katero je speljana pot.

Pogled na Dve špici z Ojstrnika v Karnijskih Alpah. Zadaj levo je gora Strma peč (Monte Cimone) nad Dunjsko dolino (Val Dogna).

Vojaška pot iz prve svetovne vojne skozi rogelj na sedlu med obema vrhovoma Dveh špic

bosti s temi rogovi, naj ve, da je velegora s te strani zavzetna le za najboljše plezalce; še sam dr. Julius Kugy je s te strani ni zmogel.

To po Kugyju najpresenetljivejšo in najočarljivejšo podobo Julijskih Alp je mogoče po koščkih uživati in zložno spravljati »podse« ob vzponu na Dve špici, z nadelane poti, ki se prijetno, resda ponekod strmo vije skozi macesnov gozd in ruševje na kamnito sivino, tja, kjer se začenjajo prikazovati »spominki« na prvo svetovno vojno, v nebo vpijoče stene zavetišč, mrtvo zijajoče odprtine kavern in razbita topniška gnezda. Kdor pozna dogodke iz let 1915–17, ve, da so snežni plazovi tu pobrali več življenj kakor svinčena toča. Ti plazovi – še posebej njihovo nepoznavanje – so tako pretresli ostarelega pacifista Kugyja, da je že prileten prostovoljno stopil v vojaško službo kot alpski svetovalec avstrijskih poveljnikov. Vzgojil je okoli 700 vojaških plezalcev.

Ko pridemo na razgleden greben in nas morebiti objame severni veter iz Kanalske doline, že vidimo cilj. A greben kot greben; noben v Julijcih ni raven, čeprav za večino (pre)korajžni planinci pravijo, da so »sprehajalni«. Naš grebenček se nekoliko znižuje do sedla Čanalut (Forchia di Cjanalot – 1830 m). S tega sedla krenemo vkreber proti prvi »špici«, Vildiveru. Kmalu prisopihamo do vojaškega zavetišča, v katerem je sicer neoskrbovano, a stalno odprto zavetišče Bernardinis. Kadar Montaž presežke moče ali strel deli tudi med svoje sosede, je to zavetišče še kako zavetno. Zdi se, da nadaljnja pot skuša doseči vrh Vildiverja. Nanj celo pelje eden od rovov, s kakršnimi je greben preluknjan po dolgem in počez. A ta rov je že zasut, tako da zahodni vrh Dveh špic ostaja zunaj turistijske poti. Zaradi te »škode« ne boste preveč trpeli, kajti pred vami bo kmalu zazijal »pravi« rov in vas skušal prestrašiti s svojim ozkim žrelom. Kar pogumno skozenj; 70 metrov je dolg, tudi nekoliko vijugast, zato si je bolje svetiti kot pa z eno roko

Planinci s pridom uporabljajo trdno nadelano vojaško pot pod južnim ostenjem zahodnega vrha. V lepem vremenu jim je ves čas na ogled veriga najvišjih vršacev Zahodnih Julijskih Alp.

tipati po stenah in si z drugo varovati pozabljivo betico. Na svoji severozahodni strani vas gora »izpljune« iz vojaškega predora, nakar se ob jeklenici spustite na škrbino med obema »špicama«. Vznemirljive poti še ne bo konec; poslastica šele pride. Skozi redko lepo in zanimivo naravno okno se vrnete na južno stran gore, kjer se jug pozna samo po krušljivosti. Pred seboj spet ugledate molohovsko Montaževo obličje. Tu bi se vsak povprečen planinec ustavil, če ne bi nesrečni vojaki pred skoraj sto leti v navpično južno steno vklesali police, ki je dolga okoli 150 metrov in ravna, obenem pa zelo izpostavljena oziroma vrtoglava. Desna roka (ali leva ob povratku) naj se vseskozi oklepa jeklenice.

Na koncu se znajdete že na zahodnem pobočju Cime Alte, višje od sestrskih »špic«. Še ravnokar vsa prepadna in krušljiva postane tu gora nenadoma pohlevna. Prečkate rušje in visoko travo. Bolj ko se bližate vrhu, bogatejši se vam zdi alpski botanični vrt okoli vas. Ob jugozahodniku vas zajame topli vzduh iz Dunjske doline in obletavajo vas žuželke, sitne znanilke kuhanja vlažnih oblakov vsenaokoli. Morda pa boste imeli srečo s severnikom, ki bo razgrinjal ne le Montaž na vašem jugovzhodu, ampak tudi obrise slavnih dolomitskih vrhov za številnimi karnijskimi gorami na zahodu in severu; morda tudi Velikega Kleka v Visokih Turah.

Zahodno julijsko nebo bo nad vami žarelo v vsem svojem veličastju, vroče bo žehnelo iz tihih dolin, iz katerih rastejo v značilnih samosvojostih izoblikovane gore, visoko štrleči, težki valovi razviharjenega skalnega morja, ki so iznenada obstali, rušeč se vase v milijonletjih, ki so še pred njimi (če komet ne priteče in vse na tla pomeče).

Dve špici, kakor ju je videti s poti iz Dunje.

